

The Holy See

ROSARIUM VIRGINIS MARIAE

II. János Pál pápa
apostoli levele a szent rózsafüzérről

TARTALOM

BEVEZETÉS

A római pápák és a rózsafüzér

2002. október–2003. október: a Rózsafüzér Éve

Ellenvetések a rózsafüzérrel kapcsolatban

A szemlélődés útja

Imádság a békéért és a családjért

„Íme, a te Anyád!” (Jn 19,27)

A tanúk nyomában

ELSŐ FEJEZET: MÁRIÁVAL SZEMLÉLNI KRISZTUST

Egy arc, mely ragyog, mint a nap

Mária, a szemlélődés mintaképe

Mária emlékei

A rózsafüzér szemlélődő ima

Máriával emlékezni Krisztusra

Máriától megismerni Krisztust

Máriával hasonlónak válni Krisztushoz

Máriával könyörögni Krisztushoz

Krisztust hirdetni Máriával

MÁSODIK FEJEZET: KRISZTUS TITKAI – AZ ANYA TITKAI

A rózsafüzér „az Evangélium rövid összefoglalása”

Megfelelő kiegészítés

Az öröm titkai

A világosság titkai

A fájdalom titkai

A dicsőség titkai

A 'titkoktól' a 'misztériumhoz': ez Mária útja

Krisztus titka – az ember 'titka'

HARMADIK FEJEZET: SZÁMOMRA AZ ÉLET KRISZTUS

A rózsafüzér a titokhoz való hasonulás útja

Egy hatásos módszer...

... amit jobbítani lehet

A titok kimondása

Isten Igéjének hallgatása

A csend

A Miatyánk

A tíz „Üdvözlégy”

A „Dicsőség”

A záró fohász

A rózsafüzér mint kegytárgy

A rózsafüzér kezdete és vége

A rózsafüzér időbeli elosztása

BEFEJEZÉS

„Mária áldott rózsafüzére, édes lánc, mely Istenhez kapcsol minket.”

A béke

A család: a szülők...

...és a gyermekek

A rózsafüzér, az újralfedezésre váró kincs

BEVEZETÉS

1. A Boldogságos Szűz rózsafüzére, mely a második évezredben a Szentlélek indítására fokozatosan alakult ki, olyan imádság, melyet sok szent szeretett, és a Tanítóhivatal buzdít imádkozására. A maga egyszerűségében és mélységében most, az épp megkezdődött harmadik évezredben is nagyon jelentős imaforma, s az a rendeltetése, hogy az életszentség gyümölcseit teremje. Nagyon jól beleillik annak a kereszténységnek a lelki útjába, mely 2000 év múltán sem veszített semmit a kezdeti frissességéből, s érzi Isten Szentlelkének „*evez a mélyre*” késztetését, hogy újra elmondja, sőt elkiáltsa a világnak, hogy Krisztus, az Úr és Üdvözítő, „az út, az igazság

és az élet” (Jn 14,6), „az emberi történelem célja, az a végpont, melyre a történelem és a civilizáció vágyai irányulnak”.^[1]

A rózsafüzér ugyanis – jóllehet jellegzetesen máriás imádság – lényegét tekintve krisztologikus. Alkotóelemeinek egyszerűségében sűrítve tartalmazza az egész evangéliumi üzenet mélységét, melynek mintegy rövid összefoglalása.^[2] Benne visszhangzik Mária imádsága, az ő örök *Magnifikátja*, a megváltó megtestesülés művéért, mely az ő szűz méhében kezdődött el. A rózsafüzérrel a keresztény nép *beiratkozik Mária iskolájába*, hogy bevezessék Krisztus arca szépségének szemlélésébe és az ő szeretete mélységének megtapasztalásába. A rózsafüzér által a hívő kegyelmek bőségét nyeri el, mintegy magának a Megváltó Anyjának kezéből.

A római pápák és a rózsafüzér

2. Sok elődöm nagy jelentőséget tulajdonított ennek az imádságnak. Ebből a szempontból külön említést érdemel XIII. Leó, aki 1883. szeptember 1-én tette közzé *Supremi apostolatus officio* kezdetű enciklikáját.^[3] E fontos dokumentum kezdete volt számos egyéb, a rózsafüzérre vonatkozó megnyilatkozásnak, és úgy mutatta be, mint hatékony spirituális segítséget a társadalom bajaira. A legutóbbi pápák közül, akikre mind jellemző volt a rózsafüzér szorgalmazása, szeretném megemlíteni a zsinati időszakból Boldog XXIII. Jánost,^[4] s főként VI. Pált, aki a *Marialis cultus* kezdetű apostoli buzdításában – a II. Vatikáni Egyetemes Zsinat indításaival összhangban – hangsúlyozta a rózsafüzér evangéliumi jellegét és krisztológiai irányultságát.

Végül én magam nem mulasztottam el egyetlen alkalmat sem, hogy a rózsafüzér gyakori imádkozására buzdítsak. Ifjú éveimtől kezdve fontos helye volt ennek az imádságnak lelki életemben. Ennek emléke nagyon erősen fölédelt bennem legutóbbi lengyelországi utamon, főként a Kálvária kegyhely meglátogatásakor. A rózsafüzér elkísért engem örömben és próbatétekben egyaránt. Sok-sok gondomat bíztam rá, és mindig bátorítást találtam benne. Huszonnégy évvel ezelőtt, 1978. október 29-én, éppen két héttel a Péter székébe történt megválasztásom után, szinte föltárva a lelkemet, így fejeztem ki magamat: „A rózsafüzér nagyon kedves imádságom. Csodálatos imádság! Csodálatos az egyszerűsége és a mélysége (...). Elmondható, hogy a rózsafüzér imádság-kommentár a II. Vatikáni Zsinat *Lumen Gentium* konstitúciójának utolsó fejezetéhez. Ahhoz a fejezethez, mely Isten Anyjának csodálatos jelenlétéről szól Krisztus és az Egyház misztériumában. Ugyanis az Üdvözlégy Mária szavainak mondása közben elvonulnak lelki szemünk előtt Jézus Krisztus életének fő eseményei. Ezen események az örvendetes, fájdalmas és dicsőséges titkok összességét adják, s eleven közösségbe kapcsolnak Jézussal – mondhatnánk – az Ő Anyjának szívéen keresztül. Ugyanakkor szívünk belefoglalhatja a rózsafüzér e tizedeibe mindazt, ami egy személy, a család, a nemzet, az Egyház és az emberiség életét alkotja. Az egyéni gondokat, a felebarát, s különösen a hozzánk, a szívünkhöz közelebb állók gondjait. Így a rózsafüzér egyszerű imádsága adja az emberi élet ritmusát.”^[5]

Kedves testvéreim, e szavakkal *pápaságom első évét* a rózsafüzér napi ritmusában indítottam el. Ma, amikor Péter utódként a szolgálat 25. évét kezdem, ugyanezt szeretném tenni. Mennyi kegyelmet kaptam ezekben az években a Szent Szűztől a rózsafüzér által: *Magasztalja az én lelkem az Urat!* Hálámat az Úrnak az Ő szentséges Anyjának szavaival szeretném kifejezni, kinek oltalma alá helyeztem péteri szolgálatomat: *Totus tuus!*

2002. október–2003. október: a Rózsafüzér Éve

3. Miután a *Novo millennio ineunte* apostoli levélben a jubileumi év múltán arra hívtam Isten népét, hogy „újra Krisztustól induljunk el” [6], e gondolatok folytatásaként szükségét éreztem, hogy följajánljak egy elmélkedést a rózsafüzérről, mely mintegy máriás megkoronázása az említett apostoli levélnek, hogy így buzdítsak Krisztus arcának szemlélésére az Ő szentséges Anyjának társaságában és iskolájában. A rózsafüzér mondása ugyanis nem más, mint *Krisztus arcának szemlélése Máriával*. Hogy nagyobb hangsúlyt adjak e meghívásnak – élve az alkalommal, hogy hamarosan 120. évfordulója lesz XIII. Leó említett enciklikájának –, azt kívánom, hogy ezt az imádságot az év folyamán különös figyelemmel ajánlják és értékeljék a különféle keresztény közösségekben. Ennek érdekében ezt az évet, mely a jelen októbertől 2003 októberéig tart, a *Rózsafüzér Évének* nyilvánítom.

E lelkipásztori indítást az egyes egyházi közösségek kezdeményező készségére bízom. Ezzel nem akadályozni, hanem inkább kiegészíteni és erősíteni szándékozom a részegyházak lelkipásztori tervét. Bízom benne, hogy indításom nagylelkű és készséges fogadtatásban részesül. A rózsafüzér, ha a maga teljes jelentését újra fölfedezzük, a keresztény élet szívéhez visz közelebb, s rendszeres és termékeny spirituális és nevelő alkalmat kínál a személyes szemlélődéshez, Isten népének formálásához és az új evangelizációhoz. További indítékom erre egy másik évforduló örvendetes emlékezete: a II. Vatikáni Egyetemes Zsinat – a „nagy kegyelem”, melyet Isten Lelke korunk Egyháza számára készített – megnyitásának 40. évfordulója (1962. október 11.). [7]

Ellenvetések a rózsafüzérrel kapcsolatban

4. E kezdeményezést több megfontolás is indokolja. Az első: szembe kell néznünk ennek az imádságnak bizonyos krízisével, mely a jelen történelmi és teológiai adottságok között azzal a veszéllyel fenyeget, hogy a rózsafüzér elveszíti értékét, s ezért bátoratlanul próbálják továbbadni az új nemzedékeknek. Vannak, akik úgy gondolják, hogy a liturgia központi szerepének – melyet a Zsinat méltán hangsúlyozott – szükségszerű következménye a rózsafüzér jelentőségének csökkenése. Valójában, miként VI. Pál pápa megfogalmazta, ez az imádság nemcsak nem ellenkezik a liturgiával, hanem segíti, hiszen jól bevezeti és visszhangozza azt, amikor *hozzájárul* ahhoz, hogy a liturgiát a bensőséges részesedés teljességében éljék át, és a mindennapi életben megteremjék gyümölcseit.

Talán olyan is van, aki attól fél, hogy hangsúlyozott máriás jellege miatt a rózsafüzér kevésbé ökumenikus. Valójában a rózsafüzér Isten Anyja tiszteletének azt a tiszta formáját képviseli,

melyet a Zsinat hangsúlyozott: a keresztény hit krisztológiai központjára irányuló kultusz, oly módon, hogy „amikor az Anyát tiszteljük, a kellő módon ismerjük meg, szeretjük és dicsőítjük a Fiút”.^[8] Ha a megfelelő módon fedezzük föl újra, a rózsafüzér segítség és nem akadály az ökumenizmus útján!

A szemlélődés útja

5. De annak, hogy újra határozottan javasoljuk a rózsafüzér imádkozását, a legfontosabb indítéka a következő tény: a rózsafüzér az egyik legalkalmasabb eszköz annak előmozdítására, hogy *a hívők a szemléljék a Krisztus-misztériumot*. E szemlélődést a *Novo millennio ineunte* apostoli levélben úgy mutattam be, mint az életszentség igaz és sajátos pedagógiáját: „Olyan kereszténységre van szükség, mely elsősorban az *imádkozás művészetéről* ismerhető fel”^[9]. Miközben a kortárs kultúrában – sok ellentmondás közepette – újjáéled a spiritualitás igénye, melyet más vallások befolyása is táplál, még sürgetőbb, mint korábban, hogy keresztény közösségeink „az imádság hiteles iskoláivá” legyenek.^[10]

A rózsafüzér a keresztény szemlélődés legjobb és legdicséretesebb hagyományához tartozik. Nyugaton fejlődött ki, sajátosan elmélkedő imádság, s bizonyos módon megfelel a keleti kereszténység talaján kisarjadt „a szív imádságá”-nak vagy a „Jézus-imádság”-nak.

Imádság a békéért és a családért

6. A rózsafüzér szorgalmazásának nagyobb aktualitást ad néhány történelmi körülmény. Köztük az első: nagyon kérnünk kell Istentől a béke ajándékát. A rózsafüzért Elődeim s én magam is többször úgy ajánlottuk, mint a békéért szóló imát. Egy olyan évezred elején, mely 2001. szeptember 11-i merénylet döbbenetes eseményével kezdődött, és napról napra sokfelé véres és erőszakos cselekmények történnek, a rózsafüzér újrafelfedezése azt jelenti, hogy elmerülünk Krisztus misztériumának szemlélésében, aki „a mi békénk”, mert „a két népet eggyé tette, és a közjük emelt válaszfalat ledöntötte, tudniillik az ellenségeskedést” (*Ef 2, 14*). A rózsafüzér nem imádkozható anélkül, hogy ne éreznénk sürgetést a béke szolgálatára, különös teintettel Jézus szülőföldjére, mely ma is annyira megpróbált, és egy keresztény szívnek annyira drága föld.

Hasonlóan elkötelezettséget és imádságot sürget korunk egy másik kritikus területe: a *család*, a társadalom sejtje, melyet elméletileg és gyakorlatilag egyre erősebben támadnak bomlasztó erők, s azt a félelmet keltik, hogy ezen alapvető és mással nem helyettesíthető intézmény jövője s vele együtt az egész társadalom sorsa kérdésessé válik. A rózsafüzér imádkozásának sürgetése a keresztény családokban – a család lelkipásztori gondozásának tágabb keretein belül – hatékony segítséget kínál a korunkat jellemző krízis pusztító hatásainak megfékezésére.

„Íme, a te Anyád!” (Jn 19,27)

7. Számos jele van annak, hogy a Szent Szűz éppen ezen imádság révén mennyire érvényesíteni akarja anyai gondoskodását, melyre a szeretett tanítvány személyében a haldokló Megváltó az Egyház minden gyermekét rábízta: „Asszony, íme, a te Fiad!” (*Jn 19,26*) Ismerjük azokat a

körülményeket, melyek közepette a 19. és 20. század folyamán Krisztus Anyja érezte jelenlétét, s hallatta hangját, hogy buzdítsa Isten népét a szemlélődő imádság e formájára. Különösen szeretnék emlékeztetni – a keresztények életére gyakorolt döntő hatása és az Egyháztól kapott hivatalos elismerés miatt – a lourdes-i és a fatimai jelenésekre. E kegyhelyeken számos zarándok keresi a megkönnyebbülést és a reményt.[11]

A tanúk nyomában

8. Lehetetlen volna megszámlálni a szentek seregét, akik a rózsafüzérben találták meg a megszentelődés hiteles útját. Legyen elég emlékezni Grignon Szent Lajos Máriára, aki nagyon értékes könyvet írt a rózsafüzérről,[12] vagy a kortárs Pietrelcinai Pio atyáról, akit az imént avathattam szentté, vagy arra a különleges karizmára, melyet Boldog Bartolo Longo, a rózsafüzér apostola hordozott. Az ő életszentségének útja a szíve mélyén hallott sugallatra támaszkodott: „Aki terjeszti a rózsafüzért, üdvözü!”[13] E sugallat alapján úgy érezte, hogy Pompeiben templomot kell építenie a Rózsafüzér Királynője tiszteletére, annak az ókori városnak a romjain, melyet éppen megérintett az evangélium, mielőtt 79-ben a Vezúv lávája eltemette, és csak századokkal később bontakozott ki hamujából a klasszikus műveltség fényének és árnyainak tanújaként.

Bartolo Longo egész életművével, de különösen a „Tizenöt szombat” ájtatosságával a rózsafüzér krisztológiai és kontemplatív lelkületét tárta elénk, s ehhez nagy bátorítást és támaszt kapott „a rózsafüzér pápájának” nevezett XIII. Leóban.

ELSŐ FEJEZET MÁRIÁVAL SZEMLÉLNI KRISZTUST

Egy arc, mely ragyog, mint a nap

9. „Elváltozott előttük, arca ragyogott, mint a nap” (Mt 17,2). Krisztus színeváltozásának evangéliumi jelenete, melyben a három apostolt, Pétert, Jakabot és Jánost magával ragadja a Megváltó szépsége, úgy tekinthető, mint *a keresztény szemlélődés képe*. Krisztus arcára szegezni a tekintetet, fölismerni a misztériumot emberségének mindennapos és fájdalmas útján, s végül meglátni az isteni ragyogást, mely véglegesen az Atya jobbán megdicsőült Föltámadottban nyilvánul meg, Krisztus minden tanítványának feladata, tehát a miénk is. Miközben ezt az arcot szemléljük, kitárulunk a szentháromságos élet misztériumának befogadására, hogy mindig újra megtapasztaljuk az Atya szeretetét, és örvendjünk a Szentlélek örömeivel. Így valósul meg számunkra is Szent Pál szava: „Mi pedig mindnyájan, akik födetlen arccal tükrözzük vissza az Úr dicsőségét, a dicsőségben fokról fokra hozzá hasonlóvá változunk át az Úr Lelke által” (2Kor 3,18).

Mária, a szemlélődés mintaképe

10. Máriában a Krisztus-szemlélés fölülmúlhatatlan mintaképét kapjuk. A Fiú arca különös jogcímen tartozik hozzá. Az Ő szíve alatt formálódott, emberileg hasonló lett hozzá, ami kétségtelenül még nagyobb lelki bensőséget is jelent. Senki sem hasonlítható Máriához abban, ahogy állandóan szemlélte Krisztus arcát. Lelki szemei már az angyali üdvözlétkor rászégeződtek, amikor a Szentlélektől foganta őt; s a következő hónapokban kezdte érezni jelenlétét, és elképzelni arcvonásait. S mikor végre Betlehemben világra hozta, testi szemeivel is megpillanthatta a Fiú arcát, miközben bepólyálta és jászolba fektette (vö. *Lk 2,7*).

Ettől kezdve tekintete, mely mindig imádó csodálattal volt tele, nem szakadt el tőle. Tekintete olykor kérdő volt, mint amikor a templomban megtalálta őt: „Fiam, miért tetted ezt velünk?” (*Lk 2,48*); tekintete mindig átható és képes olvasni Jézus bensejében, annyira, hogy fölfogja rejtett gondolatait és megérti döntéseit, mint Kánában (vö. *Jn 2,5*); máskor ez a tekintet nagyon fájdalmas, főként a kereszt alatt, ahol bizonyos értelemben 'a szülő' tekintete lesz, hiszen Mária nem csupán osztozik az Egyszülött szenvedésében és halálában, hanem a szeretett tanítvány személyében elfogadja a rábízott új fiút is (vö. *Jn 19, 26–27*); ez a tekintet Húsvét reggelén a föltámadás örömétől ragyog, és Pünkösdkor a Szentlélek kiáradásától lángol (vö. *ApCsel 1, 14*).

Mária emlékei

11. Mária Krisztusra szegezett tekintettel élt, és megjegyezte minden szavát: „Emlékezetébe véste mindezt és szívében gyakran elgondolkodott rajtuk” (*Lk 2,19*; vö. *2,51*). Jézus emlékei, melyek a lelkébe vésődtek, mindenhova elkísérték, és a Fiú mellett élt életének minden helyzetében föl tudta azokat idézni. Bizonyos értelemben ezekből az emlékekből állt össze a 'rózsafüzér', melyet ő maga földi életének napjaiban szüntelenül mondott.

Hálájának és dicséretének motívumai most is, a mennyei Jeruzsálem örömeinek középette is változatlanul ugyanazok. Ezek indítják anyai gondoskodásra a zarándok Egyház iránt, melyben ő tovább fonja a maga evangéliumi 'elbeszélésének' a fonalát. *Mária állandóan a hívők szeme elé teszi Fiának 'misztériumait'*, azzal a kívánsággal, hogy szemlélődjenek és részesülhessenek e misztériumok üdvözítő erejéből. Amikor a rózsafüzért imádkozza a keresztény közösség, harmóniába kerül Mária emlékezésével és tekintetével.

A rózsafüzér szemlélődő ima

12. A rózsafüzér Mária tapasztalásából kiindulva *kifejezetten szemlélődő imádság*. Ha megfosztanánk e dimenziótól, természetét vesztené, miként VI. Pál hangsúlyozta: „Szemlélődés nélkül a rózsafüzér lélektelen test, s mondása azzal a kockázattal jár, hogy formulák mechanikus ismétlése lesz, és ellentmond Jézus intelmének: 'amikor imádkoztok, ne beszéljétek sokat, mint a pogányok, akik azt hiszik, hogy a bőbeszédűségükért találnak meghallgatást' (*Mt 6,7*). A rózsafüzér mondása természete szerint nyugodt, szinte késleltetten lassú ritmust igényel, ami elősegíti az imádkozóban az elmélkedést az Úr élete misztériumairól, melyeket annak szívéen keresztül lát, aki a legközelebb állt az Úrhoz, s melyekből elmondhatatlan gazdagság fakad.”^[14]

VI. Pál e mély gondolatánál meg kell állnunk, hogy kiemeljük a rózsafüzér néhány tulajdonságát, melyek jobban érthetővé teszik a Krisztus-szemlélés sajátosságait.

Máriával emlékezni Krisztusra

13. Mária szemlélődése elsősorban *emlékezés*. Az emlékezést azonban a szó – héberül *zakar* – bibliai értelmében kell vennünk, amennyiben jelenvalóvá teszi Isten üdvtörténeti műveit. A Biblia üdvözítő események elbeszélése, melyeknek csúcspontja Krisztusban van. Ezek az események nem csupán a 'tegnap' dolgai, hanem az üdvösség 'mai napjái' is. E megvalósítás különösen a liturgiában történik: mindaz, amit Isten századokkal korábban tett, nem csupán az akkori tanúkat érintette, hanem kegyelmi ajándékával minden idők emberét eléri. Bizonyos értelemben ez érvényes ezen események minden más áhítatos megközelítésére is: „megemlékezni róluk” hívő és szerető magatartással azt jelenti, hogy kitérülünk a kegyelemnek, melyet Krisztus életének, halálának és föltámadásának misztériumaival nyert el számunkra.

Ezért, miközben megerősítjük a II. Vatikáni Zsinattal együtt, hogy a liturgia mint Krisztus papi hivatalának gyakorlása és nyilvános istentisztelet, „az a csúcspont, mely felé az Egyház tevékenysége irányul, s ugyanakkor a forrás, melyből minden ereje fakad”,^[15] arra is emlékeztetnünk kell, hogy „a lelki élet nem csupán a szent liturgiában való részvétel. A keresztény embernek ugyanis, bár a közösségi istentiszteletre hivatott, a szobájába is el kell vonulnia, hogy titokban imádkozzék az Atyához (vö. *Mt 6,6*); sőt az Apostol tanítása szerint szüntelenül kell imádkoznia (vö. *1Tesz 6,17*).”^[16] A rózsafüzér a maga sajátosságaival e 'szüntelen' imádság része; s ha a liturgia mint Krisztus és az Egyház cselekménye kiemelkedően üdvözítő cselekmény, a rózsafüzér mint Krisztusról Máriával együtt való elmélkedés *üdvös szemlélődés*. Amikor ugyanis misztériumról misztériumra elmélkedve elmerülünk a Megváltó életében, mindaz, amit Ő tett, s amit a liturgia megjelenít, mélységesen sajátja lesz a léleknek, és átformálja életét.

Máriától megismerni Krisztust

14. Krisztus kiemelkedő értelemben 'a Mester', a kinyilatkoztató és a kinyilatkoztatás. Vele kapcsolatban nem csupán arról van szó, hogy megtanuljuk tőle azt, amit tanított, hanem *'Őt magát tanuljuk'* (ismerjük meg). De van-e e témakörben tapasztaltabb mesternő, mint Mária? Ha az isteni terv szerint a Szentlélek az a benső mester, aki elvezet minket Krisztus teljes igazságára (vö. *Jn 14,26; 15,26; 16,13*), akkor az emberek között senki sem ismeri nála jobban Krisztust és senki sem képes az Ő misztériumának mély megismerésére elvezetni minket úgy, mint az Anya.

Amikor Jézus az első csodáját tette – a vizet borrá változtatta a kánai menyegzőn –, Mária tanítói köntösben jelenik meg előttünk, miközben buzdítja a szolgálkat, hogy tegyék meg, amit Krisztus mond (vö. *Jn 2,5*). Elképzelhetjük, hogy ő ugyanezt a feladatot végezte a tanítványok felé Jézus mennybemenetele után, amikor velük maradt a Szentlélekre várva és bátorította őket az első küldetésben. Máriával együtt járni végig a rózsafüzér eseményeit olyan, mintha az ő iskolájában volnánk, hogy megtanuljuk Krisztust, behatoljunk a titkaiba és megértsük az ő üzenetét. Mária iskolája még hatékonyabb lesz, ha meggondoljuk, hogy ő úgy tanít, hogy elnyeri számunkra a

Szentlélek bőséges ajándékait, és szemünk elé állítja a „hitbeli zarándoklás”^[17] példáját, aminek ő páratlan tanítómestere. A Fiú minden egyes misztériumának szemlélésekor felszólít, hogy – miként ő az angyali üdvözetkor – tegyük föl alázattal azokat a kérdéseket, melyek megnyitják a lelket a világosság előtt; s hogy mindig a hit engedelmességével fejezzük be: „Íme, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint” (Lk 1,38).

Máriával hasonlónak válni Krisztushoz

15. A keresztény lelkiség lényegi sajátossága, hogy a tanítványnak egyre inkább hasonlónak kell válnia Mesteréhez (vö. Róm 8,29; Fil 3,10.21). A Szentlélek kiáradása a keresztségben a hívőt mint szőlővesszőt ráoltja a szőlőtőre, aki Krisztus (vö. Jn 15,5), az Ő titokzatos testének tagjává teszi (vö. 1Kor 12,12; Róm 12,5). E kezdeti egységnek azonban tovább kell élnie a hasonlóság gyarapodásában, minek következtében a tanítvány magatartása egyre inkább Krisztus 'logikáját' követi: „ugyanaz az érzület lakjék benneteket, mint Krisztus Jézusban” (Fil 2,5): az Apostol szava szerint magunkra kell öltöznünk Krisztust (vö. Róm 13,14; Gal 3,27).

A rózsafüzér lelki folyamatában, mely – Mária társaságában – Krisztus arcának szüntelen szemlélésén alapszik, a hasonlóság egy 'barátnak' nevezhető kapcsolatban valósul meg. E barátság természete szerint beleolt Krisztus életébe és az Ő érzületét „lélegezteti be” velünk. Erről mondja Boldog Bartolo Longo: „Mint két barát, akik gyakran vannak együtt, szokásaikban is hasonlónak válnak, úgy mi is, ha családián érintkezünk Jézussal és a Szent Szűzzel a rózsafüzér titkairól elmélkedve és ugyanúgy formáljuk életünket a szentáldozással, el tudunk jutni – amennyire gyarlóságunk erre képes – a hozzájuk való hasonlóságra, és e nagyszerű példaktól át tudjuk venni az alázatos, szegény, rejtett, türelmes és tökéletes életet.”^[18]

E Krisztushoz hasonulás folyamata érdekében a rózsafüzérben különösen is a Szent Szűz anyai gondjaira bízunk magunkat. Ő ugyanis, aki Krisztus Anyja, „kiemelkedő és egészen kivételes tagja” az Egyháznak,^[19] s ugyanakkor *anyja is az Egyháznak*. Mint ilyen folyamatosan szüli a gyermekeket a Fiú titokzatos teste számára. Közbenjárásával teszi ezt, amikor kiesdi számukra a Szentlélek fogyhatatlan kiáradását. Mária *az Egyház anyaságának tökéletes képe*.

A rózsafüzér titokzatosan Mária mellé visz bennünket, aki gondosan figyelte Krisztus emberi fejlődését a názáreti házban. Ezt teszi számára lehetővé, hogy ugyanazzal a gondossággal neveljen és alakítson minket mindaddig, amíg Krisztus teljesen ki nem alakul bennünk (vö. Gal 4,19). Máriának e tevékenysége tökéletesen Krisztus tevékenységére épül, lényegében annak van alárendelve, és „a legkevésbé sem akadályozza a hívők közvetlen egyesülését Krisztussal, hanem megkönnyíti azt”.^[20] Ez az a II. Vatikáni Zsinat által megfogalmazott nagyszerű tétel, melyet életem során annyira megtapasztaltam és püspöki jelmondatom alapja lett: *Totus tuus!*^[21] E jelmondatot, mint közismert, Grignon Szent Lajos Mária tanítása sugallta, aki így magyarázta Mária szerepét mindegyikünk Krisztushoz hasonulása folyamatában: „Egész tökéletességünk abban áll, hogy hasonlónak válunk Jézus Krisztushoz, egyesülünk vele és neki szenteljük magunkat. Ezért az összes ájtatosságok közül vitathatatlanul az a legtökéletesebb, amelyik a

legtökéletesebben hasonlónak tesz Krisztushoz, egyesít vele és neki szentel minket. Mivel Mária a teremtmények között a leginkább hasonló Jézus Krisztushoz, ezért az összes ájtatosságok között leginkább Mária, az Ő szent Anyja iránti áhítat szenteli a mi Urunknak és teszi hozzá hasonlónak a lelket; és minél inkább Máriának szenteli magát, annál inkább lesz Jézus Krisztusnak szentelt a lélek.”[22] Sehol másutt nem kapcsolódik oly mélyen össze Krisztus és Mária útja, mint a rózsafüzérben. Mária csak Krisztusban és Krisztus szolgálatában él!

Máriával könyörögni Krisztushoz

16. Krisztus arra tanított, hogy állhatatosan és bizalommal kell kérnünk Istent, ha azt akarjuk, hogy meghallgatásra találjunk: „Kérjétek és adatik nektek, keressetek és találtok, zörgesetek és megnyitattik nektek” (Mt 7,7). Az imádság hatékonyságának alapja nemcsak az Atya jósága, hanem Krisztus közvetítése (vö. 1Jn 2,1) és a Szentlélek tevékenysége is, aki Isten tervei szerint „jár közben értünk” (vö. Róm 8,26–27). Mi ugyanis „azt sem tudjuk, hogyan kell helyesen kérnünk” (Róm 8,26), s olykor azért nem találunk meghallgatást, mert „rosszul kérünk” (vö. Jak 4,2–3).

Mária a maga anyai közbenjárásával támogatja imádságainkat, melyeket Krisztus és a Szentlélek ébreszt a szívünkben. „Az Egyház imádságát Mária imádsága hordozza.”[23] Ugyanis ha Jézus, az egyetlen Közvetítő az út imádságaink számára, akkor Mária, aki az Ő makula nélküli tükre, megmutatja az utat, és „Máriának a Szentlélek tevékenységével ezen egyedülálló együttműködése alapján dolgozták ki az egyházak az Isten Szent Anyjához szóló imádságot, oly módon, hogy Krisztus – misztériumaiban megnyilvánult – személyére koncentrálták.”[24] Az Evangélium a kánai menyegzőn éppen Mária közbenjárásának hatékonyságát mutatja meg, mellyel Jézus elé vitte az emberi szükségletet: „Nincs boruk” (Jn 2,3).

A rózsafüzér egyszerre elmélkedés és kérés. Az Isten Anyjához intézett állhatatos kérés arra a bizalomra támaszkodik, hogy anyai közbenjárásával mindent elérhet Fia szívénél. Mária „kegyelemből mindenható”, [25] miként egy helyesen értendő bátor kifejezéssel mondta Boldog Bartolo Longo egy *Szent Szűzhöz intézett könyörgésében*. Ezt a bizonyosságot az Evangéliumból kiinduló tapasztalat érlelte meg a keresztény népben. Dante, a legnagyobb költő Szent Bernátról szóló soraiban csodálatosan értelmezi ezt, amikor így énekel:

»Úrnő, te oly nagy és hatalmas vagy, hogy aki kegyelmet kér s nem hozzád folyamodik, szárny nélkül akar repülni”. [26]

A rózsafüzérben Mária, a Szentlélek szentélye (vö. Lk 1,35), miközben könyörgünk hozzá, velünk és értünk imádkozva áll az Atya előtt, aki elhalmozta őt kegyelmeivel, és a Fiú előtt, akit e világra szült.

Krisztust hirdetni Máriával

17. A rózsafüzér azonban nemcsak kérés, hanem *az igehirdetés és az elmélyítés folyamata* is, melynek során Krisztus misztériuma újra meg újra megjelenik a keresztény tapasztalat különböző

szintjein. Alapformája az imádságos és szemlélődő megjelenítés, mely arra törekszik, hogy a tanítványt Krisztus szívéhez hasonlóvá alakítsa. Ha ugyanis a rózsafüzér imádkozása közben egy jó elmélkedés minden kellékét kellően becsülik, főként a plébániák és kegyhelyek közös imádsága közben nagyon hatásos *kateketikai alkalom* kínálkozik, amivel a lelkipásztoroknak tudniuk kell élni. A Szűzanya így is folytatja Krisztust hirdető tevékenységét a rózsafüzérben, melynek története mutatja, hogyan éltek vele, főleg a domonkosok az Egyház nehéz óráiban, amikor annyira terjedtek az eretnekségek. Ma új kihívások előtt állunk. Miért ne vennénk kézbe újra a rózsafüzért elődeink hitével? A rózsafüzér ereje változatlan, és nélkülözhetetlen erőforrás marad minden jó evangelizáló lelkipásztori eszköztárában.

MÁSODIK FEJEZET KRISZTUS TITKAI – AZ ANYA TITKAI

A rózsafüzér „az Evangélium rövid összefoglalása”

18. Krisztus arcának szemlélésére csak úgy juthatunk el, ha a Szentlélekben hallgatjuk az Atya szavát, mert „nem ismeri senki a Fiút, csak az Atya” (Mt 11,27). Fülöp Cézareája közelében Péter vallomása hallatára Jézus megjelöli a forrást, ahonnan lényének világos felismerése ered: „Nem a test és a vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én Atyám, aki a mennyekben van” (Mt 16,17). Szükséges tehát a magasságbeli kinyilatkoztatás. A befogadásához azonban nélkülözhetetlen a figyelmes odahallgatás: „Csak a csend és az imádság biztosít megfelelő körülményeket ahhoz, hogy e misztérium igazabb, méltóbb és elmélyültebb megismerése megvalósuljon és kibontakozzék.”^[27]

A rózsafüzér a keresztény imádság egyik hagyományos módja, mely alkalmas Krisztus arcának szemlélésére. VI. Pál pápa így írt erről: „A rózsafüzér, ez a megváltó megtestesülésbe gyökerező, evangéliumi imádság teljesen Krisztusra irányul. Mert még jellegzetes eleme is – az »Üdvözlégység, Mária« litániaszerű ismétlése – Krisztus dicsőítése lesz, akiről az angyali üdvözlés és a Keresztelő anyjának köszöntése szól: »Áldott a te méhednek gyümölcse« (Lk 1,42). Sőt, többet mondunk: az Üdvözlégységek ismételtetése a háttér, melyben a titkokat szemléljük: Jézus, akit minden Üdvözlégységben megnevezünk, ugyanaz, mint akit a titkok egymás után szemünk elé állítanak mint Isten Fiát és a Szűzanya fiát.”^[28]

Megfelelő kiegészítés

19. Krisztus életének sok titka közül a rózsafüzér, abban a formában, ahogyan állandósult az egyházi tekintély által jóváhagyott általános gyakorlatban, csak néhányat említ. E válogatást az az alap gondolat határozta meg, hogy a 150 Üdvözlégység a 150 zsoltárnak felel meg.

Úgy látom azonban, hogy a rózsafüzér krisztológikus jellegének erősítésére alkalmas volna egy kiegészítés – melynek elfogadása személyeknek is, közösségeknek is szabad választásától függ –, mely a *Krisztus keresztsége és szenvedése közötti nyilvános működés idejének titkait* foglalja

magában. E titkokban Krisztus személyének, mint Isten végső kinyilatkoztatójának fontos tulajdonságait szemléljük. Ugyanis ő az, akit a Jordánnál történt keresztségkor az Atya szeretett Fiának nevez, aki meghirdeti az Ország eljövetelét, tetteivel tanúskodik róla, kihirdeti törvényeit. A nyilvános működés idején *Krisztus misztériuma sajátos módon mint a világosság misztériuma mutatkozik meg*: „amíg a világban vagyok, világossága vagyok a világnak” (Jn 9,5).

Annak érdekében, hogy a rózsafüzért még inkább „az evangélium összefoglalásának” nevezhessük, nagyon megfelelő, hogy – miután megemlékeztünk Krisztus megtestesüléséről és rejtett életéről (*az öröm titkai*), s mielőtt szenvedésének kínjait (*a fájdalom titkai*) és a föltámadás győzelmét (*a dicsőség titkai*) szemlélnénk – elmélkedésünk kiterjedjen nyilvános működésének néhány nagyon fontos mozzanatára is (*a világosság titkai*). Ez az új titkokkal való kiegészítés – teljesen tiszteletben tartva az eddigi hagyományos módot – azt szeretné elérni, hogy a keresztény lelkiségben megújítsa a figyelmet a rózsafüzér iránt, mint ami valóban bevezet Krisztus szívének mélységeibe, az öröm és a világosság, a fájdalom és a dicsőség mélységeibe.

Az öröm titkai

20. A rózsafüzér titkainak első csoportjára, az örvendetes titkokra *a megtestesülés eseményéből fakadó öröm* jellemző. Nyilvánvaló ez az Angyali üdvözléttől kezdve, amikor Gábor főangyalnak a Názáreti Szűzhez intézett köszöntése szorosán kapcsolódik a messiási örömről szóló meghíváshoz: „Üdvözlégy, Mária”. Ehhez a köszöntéshez kapcsolódik az egész üdvtörténet, sőt, bizonyos módon a világ történelme. Ha ugyanis az Atya terve az, hogy Krisztusban foglalja újra össze mindent (vö. Ef 1,10), akkor bizonyos értelemben az egész univerzumot érinti az az isteni kegy, amellyel az Atya lehajlik Máriához, hogy Fiának anyjává tegye őt. S viszont: az egész emberiség benne foglaltatik abban a „fiat”-ban, mellyel Mária készséges engedelmisséggel válaszol Isten akaratára.

A kitörő öröm nagy példája az Erzsébettel való találkozás, amikor Mária hangja és a jelenlévő Krisztus hatására János „örömeiben repesett” Erzsébet méhében (vö. Lk 1,44). Örömmel áradó a betlehemi éjszaka, amikor az isteni Gyermekek, a világ Üdvözítője születéséről énekelnek az angyalok, és mint „nagy örömet” hirdetik a pásztoroknak (Lk 2,10).

A negyedik és ötödik titok továbbra is örvendetes jellegű, de már *drámai elemekkel*. A templomban történt bemutatás ugyanis, miközben kifejezi az Istennek szentelés örömét és elmerít az öreg Simeon elragadtatásában, megjövendöli, hogy ez a gyermek az „ellentmondás jele” lesz Izrael számára, s hogy az Anya lelkét kard fogja átjárni (vö. Lk 2,34–35). Örvendetes s ugyanakkor drámai a tizenkét éves Jézus története a templomban. Isteni bölcsességében jelenik meg, s miközben kérdez és hallgatja a választ, lényegében Ő az, aki 'tanít'. Amikor kinyilatkoztatja a titkot, hogy Ő a magát teljesen Atyja dolgainak átadó Fiú, előre hirdeti azt a evangéliumi radikalizmust, mely a legdrágább emberi kapcsolatokat is alárendeli az Ország abszolút követelményeinek. Az aggó és bánkódó József és Mária maga sem értette az Ő szavait (vö. Lk 2,50).

Az örömdetes titkokról való elmélkedés a keresztény öröm végső indítékaival és mélységes tartalmával való találkozás. Azt jelenti, hogy tekintetünket a megtestesülés titkának fogható valóságára és az üdvözítő szenvedés még homályos jövőjére szegezzük. Mária elvezet minket a keresztény öröm titkának megértésére, és emlékeztet rá, hogy a kereszténység mindenekelőtt *euangelion*, 'örömhír', melynek központja, sőt lényegi tartalma Krisztus személye, a testté lett Ige, a világ egyetlen Üdvözítője.

A világosság titkai

21. A gyermekségtől és a názáreti élettől továbbhaladva Jézus nyilvános működése felé, a szemlélődés azokhoz a titkokhoz vezet, melyeket külön névvel a *világosság titkainak* nevezhetünk. Valójában *minden Krisztusnak a titka, aki a világosság*. Ő „a világ világossága” (*Jn 8,12*). Ez azonban különösen megmutatkozik a nyilvános működés éveiben, amikor hirdeti az Ország Evangéliumát. Ha a keresztény közösségnek Krisztus nyilvános életéből öt jellegzetes mozzanatot, mint a világosság titkait kellene kiemelni, úgy gondolom, a következők lehetnek: 1. a Jordánál történt keresztség, 2. önmaga kinyilatkoztatása a kánai menyegzőn, 3. Isten Országának meghirdetése a megtérésre hívó fölszólítással, 4. színeváltozás, 5. az Eucharisztia alapítása, a húsvéti misztérium szentségi kifejezése.

E titkok mindegyike a *Jézus személyében immár elérkezett Ország kinyilatkoztatása*.

Mindenekelőtt a Jordánál történt keresztség a világosság titka. Itt ugyanis, miközben Krisztus, az ártatlan, aki 'bűnné' teszi magát értünk (*vö. 2Kor 5,21*), megmerül a folyó vízében, megnyílik az ég, és az Atya szava a szeretett Fiúnak nyilvánítja Őt (*vö. Mt 3,17*), s közben a Szentlélek leszáll rá, hogy ráruházza a küldetést. – A világosság titka *az első csodajel Kánában* (*vö. Jn 2,1–12*), amikor Krisztus, – Máriának, a hívők között az elsőnek közbenjárására – borra változtatván a vizet, megnyitja a hitre a tanítványok szívét. – A világosság titka a prédikáció, mellyel Jézus meghirdeti *Isten országának* eljövetelét és megtérésre hív (*vö. Mk 1,15*), megbocsátja azok bűneit, akik alázatos bizalommal közelednek hozzá (*vö. Mk 2,3–13; Lk 7,47–48*), s ez annak az irgalmas szolgálatnak a kezdete, melyet Ő a világ végéig folytatni fog, különösen a bűnbánat szentsége által, melyet Egyházára bízott. – Kiváltképpen a világosság titka a *színeváltozás*, mely a hagyomány szerint a Tábor hegyén történt. Az isteni dicsőség fölragyog Krisztus arcán, s közben az Atya az elragadtatásban lévő apostoloknak megparancsolja, hogy Őt hallgassák (*vö. Lk 9,35*), s legyenek készen vele együtt átélni a szenvedés fájdalmas óráját, hogy vele együtt eljussanak a föltámadás örömére és a Szentlélektől átforgalmazott életre. – Végül a világosság titka az *Eucharisztia alapítása*, mellyel Krisztus a kenyér és a bor színe alatt a testét és véréát adja eledelül, bizonyosságául „mindvégig” tartó szeretetének (*Jn 13,1*) az emberiség iránt, melynek üdvösségéért föl fogja áldozni önmagát.

A kánai menyegzőt kivéve e titkokban *Mária jelenléte háttérben marad*. Az evangéliumok csak néha említik jelenlétét Jézus prédikálása időszakában (*vö. Mk 3,31–35; Jn 2,12*), és semmit nem mondanak arról, hogy jelen volt-e az utolsó vacsora termében az Eucharisztia alapításakor. De amit Mária Kánában tett, az a magatartás végigkíséri Krisztus egész útját. A kinyilatkoztatás,

melyet az Atya adott a Jordánnál történt kereszteléskor és amit a Keresztelő megismételt, Kánában Mária ajkán hangzik föl és egy nagy anyai intellemmé válik, melyet minden idők Egyházához intéz: „Tegyétek meg, amit nektek mond!” (Jn 2,4) Ez az intellemm jól bevezeti Krisztus nyilvános élete során mondott szavait és jeleit, és a világosság minden titka számára máriás háttérrel ad.

A fájdalom titkai

22. Az evangéliumok kiemelt hangsúllyal beszélnek Krisztus fájdalmának titkairól. A keresztény jámborság kezdettől fogva – főként nagyböjtben a *keresztút* végzésével – elidőzött a passió mozzanatainál, szemlélve, hogy ez a *szerelem kinyilatkoztatásának a csúcsa* és itt van üdvösségünk forrása. A rózsafüzér kiemeli a passió néhány mozzanatát, s az imádkozó lelki szemét ráirányítja és segíti, hogy átélje azokat. Az elmélkedés a Getszemáni kertben kezdődik, ahol Krisztus egy különösen szorongató órát él át az Atya akaratának elfogadásában, ami ellen a test gyöngesége a lázadás kísértését szenved. Krisztus itt magára veszi az emberiség összes bűne mellé az emberiség minden kísértését, hogy elmondhassa minden ember nevében az Atyának: „Ne az legyen, amit én akarok, hanem amit Te” (Lk 22,42). Ezzel az „igen”-jével helyrehozta az őszülök Édenkert-beli „nem”-jét. S hogy mibe került neki az Atya akaratához való ragaszkodás, az a fájdalmas titkokból derül ki, melyek a keresztúttal, az ostromozással, a töviskoronázással és a keresztalállal megmutatják, hogy a legnagyobb megvetésben lett része: *Íme, az ember!*

E megvetettségben nemcsak Isten szeretete, hanem maga az ember is kinyilatkoztatást nyert. *Íme, az ember:* aki meg akarja ismerni őt, annak képesnek kell lennie arra, hogy fölismerje az emberi lét értelmét, gyökerét és beteljesedését Krisztusban, Istenben, aki szeretetből megalázza magát „mindhalálig, mégpedig a keresztalállig” (Fil 2,8). A fájdalmas titkok segítik a hívőt abban, hogy átélje Jézus halálát – ott állva a kereszt alatt Mária mellett –, s hogy vele együtt merüljön el Isten ember iránti szeretetének mélységében, s érezze meg e szeretet egész újjáteremtő erejét.

A dicsőség titkai

23. „Krisztus arcának szemlélése nem állhat meg a Megfeszítetténél. Ő a Föltámadott!”^[29] A rózsafüzér kezdettől fogva kifejezi ezt a hitigazságot, amikor a hívőt arra készíti, hogy lépjen túl a passió sötétségén, és tekintetét a föltámadásban és a mennybemenetelben szegezze Krisztus dicsőségére. Miközben a keresztény lélek a Föltámadottat szemléli, *fölfedezi hitének indokait* (1Kor 15,14), és átéli nem csupán az apostolok, Magdolna és az emmauszi tanítványok örömét, akiknek Krisztus megjelent, hanem Mária örömét is, akinek az előbbieknél nem kisebb tapasztalattal kellett bírnia a megdicsőült Fiú új létformájáról. A mennybemenetelkor Krisztus megdicsőül az Atya jobbán, Mária pedig különleges kiváltsággal – hogy elővételezze az igazak föltámadott állapotát – ugyanebbe a dicsőségbe vétetik föl. És az utolsó dicsőséges titokként Mária a dicsőség koronájával mint az angyalok és a szentek királynője ragyog föl, elővételezve az Egyház eszkatologikus állapotát és annak tökéletességét.

A Fiú és az Anya megdicsőülésének útja közepére helyezi a rózsafüzér a harmadik dicsőséges titkot, a Pünkösödöt, mely úgy mutatja be az Egyházat, mint a Mária körül egyesült családot, melyet a Szentlélek hatalmas kiáradása éltet és kész az evangélium hirdetésének küldetésére. E titok szemlélésének, miként a többi dicsőséges titkoké is, a hívőket arra kell vezetnie, hogy egyre tudatosabbá válják bennük a Krisztusban, az Egyházban való új élet, az az életforma, melynek a Pünkösöd nagy mintaképe. Így a dicsőséges titkok a hívőkben táplálják az *esztatologikus célba vetett reményt*, amely felé mint Isten történelemben zarándokló népének tagjai tartanak. Mindez arra ösztönzi őket, hogy bátran tanúskodjanak az „örömhírről”, mely értelmet ad egész életüknek.

A 'titkóktól' a 'misztériumhoz': ez Mária útja

24. A rózsafüzérben elénk adott elmélkedés-sorozatok kétségtelenül nem kimerítőek, de a lényegre föl hívják a figyelmet azáltal, hogy a lelket bevezetik Krisztus megismerésének ízlelésébe, mely az evangéliumi szöveg tiszta forrásából származik. Miként az evangelisták elbeszélik, Krisztus életének minden eseménye azt a misztériumot tükrözi, mely meghalad minden értelmet (vö. *Ef 3,19*). A testté lett Ige misztériuma ez, akiben „testileg benne lakik az istenség egész teljessége” (*Kol 2,9*). A Katolikus Egyház Katekizmusa ezért hangsúlyozza annyira Krisztus misztériumait, amikor emlékeztet arra, hogy „Jézus életében minden az Ő misztériumának jele”. [30] Az Egyház „*evez a mélyre*” programja a harmadik évezredben annak függvénye, hogy a keresztények mennyire képesek „eljutni a tökéletes megismerés teljes gazdagságára: Isten titkának, azaz Krisztusnak a megismerésére, akiben benne rejlik a tudomány és bölcsesség minden kincse” (*Kol 2,2–3*). Minden megkereszteltnek szól az Efezusi levél kívánsága: „a hittel Krisztus lakják a szívetekben, gyökeret verjete és alapot vessetek a szeretetben. Akkor majd (...) megismeritek Krisztusnak minden értelmet meghaladó szeretetét, és beteltek Isten egész teljességével.” (*3,17–19*)

A rózsafüzér ennek az eszménynek a szolgálatában áll, elénk tárva a 'titkot', hogy könnyebben megnyílhassunk Krisztus elmélyült és bensőséges megismerésére. Elmondhatjuk, hogy ez *Mária útja*. A názáreti Szűz, a hit, a csend és az odahallgatás asszonya példájának az útja. Ugyanakkor annak a Mária-tiszteletnek az útja, melyet a Krisztus és az Ő szentséges Anyja közti elszakíthatatlan kapcsolat tudata éltet: *Krisztus titkai* bizonyos értelemben az *anya titkai* is – még akkor is, ha ez nem közvetlenül nyilvánvaló –, mert Mária Krisztusból és Krisztusért él. Magunkévá téve az Üdvözlégyből Gábor angyal és Szent Erzsébet szavait, készületet érzünk arra, hogy mindig újra Mária karjaiban és szívében keressük az ő „méhének áldott gyümölcsét” (vö. *Lk 1,42*).

Krisztus titka – az ember 'titka'

25. Már hivatkoztam arra, hogy 1978-ban a rózsafüzérről mint nagyon kedves imádságomról beszéltem, és akkor említettem valamit, amire most szeretnék visszatérni.

Akkor azt mondtam: „a rózsafüzér egyszerű imádsága adja az emberi élet ritmusát”. [31]

A Krisztus titkaira vonatkozó meggondolások fényénél nem nehéz elmélyíteni a rózsafüzér

antropológiai tartalmát. E tartalom mélyebb értelme első látásra nem tűnik föl. Aki szemlélni kezdi Krisztust, végigjárva életének állomásait, feltétlenül fölfedezi benne az emberre vonatkozó igazságot is. Ez a II. Vatikáni Zsinat nagy tanítása, melyet a *Redemptor Hominis* enciklikámtól kezdve annyiszor említettem tanításomban: „valójában az ember misztériuma csak a megtestesült Ige misztériumában világosodik meg igazán”.^[32] A rózsafüzér segít befogadni ezt a világosságot. Krisztus útját követve, akiben „összefoglaltatik”,^[33] föltáruul és megváltást nyer az ember útja, a hívő az igaz ember képe előtt áll. Miközben szemléli az Ő születését, megtanulja, hogy az élet szent, a názáreti otthonra tekintve fölfogja a család Isten terve szerinti eredeti igazságát; a nyilvános élet titkaiban hallgatván a Mestert világosságot lát ahhoz, hogy belépjen Isten országába; követvén Őt a kereszttúton megismeri az üdvözítő fájdalom értelmét. Végül Krisztust és Anyját a dicsőségben szemlélve látja a célt, ahova mindegyikünk hivatott, ha engedjük, hogy a Szentlélek meggyógyítson és átformáljon minket. Így tehát elmondható, hogy ha a rózsafüzér bármely titkát jól elmélkedjük, megvilágosítja az ember titkát.

Ugyanakkor természetessé válik, hogy a Megváltó szent emberségével való találkozásba magunkkal vigyük gondjainkat, bajainkat, munkánkat, terveinket, mindazt, ami az életünket jelenti. „Bízd az Úrra minden gondodat, és Ő gondoskodni fog rólad” (*Zsolt 55,23*). A rózsafüzérrel elmélkedni azt jelenti, hogy gondjainkat rábizzuk Krisztus és az Ő Anyja irgalmas szívére. Huszonöt év távolából visszagondolva a próbatételekre, melyek a péteri szolgálat gyakorlása közben sem hiányoztak, úgy érzem, meg kell erősítenem buzdító felhívásként mindenki felé, hogy személy szerint tapasztalják meg: igen, valóban a rózsafüzér „adja az emberi élet ritmusát”, azért, hogy harmonizálja az isteni élet ritmusával a Szentháromság boldog közösségében; és ez a mi egész életünk rendeltetése és vágya.

HARMADIK FEJEZET SZÁMOMRA AZ ÉLET KRISZTUS

A rózsafüzér a titokhoz való hasonulás útja

26. A rózsafüzérben a Krisztus misztériumairól való elmélkedés sajátos módszerrel kerül elénk, s e módszer természete szerint alkalmas arra, hogy elősegítse a titkokhoz való hasonulást. E módszer *az ismétlésre alapszik.* Ez elsősorban az Üdvözlégyre érvényes, melyet minden misztériumnál tízszer ismétlünk. Ha ezt az ismételtetést felületesen nézzük, megkísérthet, hogy a rózsafüzért száraz és unalmas gyakorlatnak tartjuk. Ezzel szemben egészen más vélemény alakul ki a rózsafüzérről, ha úgy tekintjük, mint a szeretetnek a kifejezését, mely nem fárad bele abba, hogy újra meg újra visszatérjen a szeretett személyhez, olyan megnyilvánulásokkal, melyek külsőleg ugyan hasonlóak, mégis mindig újak az őket átható érzület miatt. Krisztusban Isten valóban „hús-szívet” vett magára: nem csupán irgalmasságban és megbocsátásban gazdag isteni szíve van, hanem minden érzelmi rezdülésre képes emberi szíve is. Ha erre vonatkozóan evangéliumi bizonyosságra volna szükségünk, nem volna nehéz föllelni azt Krisztusnak a föltámadás után Péterrel folytatott megindító dialógusában: „Simon, János fia, szeretsz-e engem?” A

háromszor föltett kérdésre háromszor hangzott a válasz: „Uram, te tudod, hogy szeretlek téged” (vö. *Jn 21,15–17*). Túl azon a sajátos jelentésen, amit ez a Péter küldetése szempontjából oly fontos részlet hordoz, senki figyelmét nem kerülheti el e hármasság ismétlése szépsége, melynek során a sürgető kérdés és a válasz az emberi szeretet általános tapasztalatából ismert fogalmakban fejeződik ki. A rózsafüzér megértéséhez el kell mélyülni a szeretet sajátos lelki dinamikájában.

Egy dolog világos: ha az Üdvözlégyek ismétlése közvetlenül Máriához fordul, a szeretet aktusa övele és őrajta keresztül Jézusnak szól. Az ismételtetést az a vágy táplálja, hogy a lélek egyre inkább hasonlónak akar válni Krisztushoz, s ez a keresztény élet tulajdonképpeni 'programja'. Szent Pál tüzes szavakkal hirdette meg ezt a programot: „Számomra az élet Krisztus és a halál nyereség” (*Fil 1,21*). Továbbá: „Már nem én élek, hanem Krisztus él bennem” (*Gal 2,20*). A rózsafüzér segít ebben a növekedésben, hogy egyre hasonlónak váljunk egészen az életszentségig.

Egy hatásos módszer...

27. Azon, hogy a Krisztussal való kapcsolat erősödhet egy módszer segítségével is, nem kell csodálkoznunk. Isten úgy közeledik az emberhez, hogy tiszteletben tartja természetünk létmódját és életritmusát. Ezért a keresztény lelkesítésre – jóllehet ismeri a misztikus hallgatás legemelkedettebb formáit, amikor minden képet, szót és gesztust meghalad az ember Istennel való egyesülésének intenzitása – jellemző, hogy rendes körülmények között az egész személyt átfogja, teljes lelki, testi valóságában, kapcsolatrendszerével együtt.

Ez a *liturgiában* válik nyilvánvalóvá. A szentségek és szentelmények szertartásokból állnak, melyek a személy különféle dimenzióit szólítják. A nem liturgikus imádság is ilyen természetű. Ezt igazolja a tény, hogy Keleten a krisztológikus elmélkedés legjellegzetesebb imádsága e szavakban koncentrálódik: „Jézus, Krisztus, Istennek Fia, Uram, könyörülj rajtam, bűnösön!”^[34] S ez az imádság hagyományosan a lélegzés ritmusához kötődik, mely miközben elősegíti a fohász állhatatos mondását, mintegy fizikai erőt biztosít a vágynak, hogy Krisztus legyen az élet lélegzése, lelke és 'mindene'.

... amit jobbítani lehet

28. A *Novo millennio ineunte* apostoli levélben említettem, hogy napjainkban Nyugaton is megfigyelhető a *megújult igény az elmélkedésre*, amely más vallásokban olykor vonzóbb formában mutatkozik.^[35] Vannak keresztények, akik engedik magukat elcsábítani e formáktól, mert nem ismerik a keresztény szemlélődő hagyományt. A felkínált formákban vannak ugyan pozitív s olykor a keresztény tapasztalattal összeegyeztethető elemek, mégis gyakran elfogadhatatlan elméleti alapra épülnek. Köztük is nagyon divatos módszer az, amely erős spirituális koncentrációt célozva meg, pszichofizikai, ismétlő és szimbolikus technikákat alkalmaz. Jóllehet a rózsafüzér is ezen általános vallás-fenomenológiai kategóriába tartozik, de olyan sajátos vonásai vannak, melyek a jellegzetesen keresztény igényeknek felelnek meg.

Valójában ugyanis a rózsafüzér nem más, mint *szemlélődési módszer*. Mint ilyen egy cél elérésére szolgál, és nem válhat öncélúvá. Mindazonáltal mivel évszázados gyakorlat gyümölcse, mint módszer sem lebecsülhető. Megszámlálhatatlan szent tapasztalata szól mellette, ami nem jelenti azt, hogy ne volna jobbítható. Éppen ezt célozza a titkok kiegészítése a *világosság titkainak* csokrával, és az imádkozás módjára vonatkozó néhány javaslat e levélben. Ezekkel – érintetlenül hagyva ezen imádság megszokott szerkezetét – segíteni szeretném a hívőket abban, hogy megértsék, milyen szimbolikus jelentéseket hordoz a rózsafüzér, összhangban a mindennapi élet követelményeivel. Enélkül ugyanis az a veszély fenyeget, hogy a rózsafüzér nem hozza meg a kívánt lelki gyümölcsöket, sőt a csak megszokásból mondott rózsafüzérből amulett, valami mágikus tárgy lesz, mely elvesztette eredeti értelmét és rendeltetését.

A titok kimondása

29. Kimondani a titkot, s ugyanakkor szemlélni egy képet, ami azt megjeleníti, olyan, mint amikor a színházban *fölmegy a függöny* és a figyelem a színpadra irányul. A szavak vezetik a képzeletet és a lelket Krisztus életének meghatározott eseményére vagy mozzanatra. Az Egyházban kialakult lelkiségek – mint a képek tisztelete, mint az érzékelhető jelekben gazdag ájtatosságok, sőt a Loyolai Szent Ignác Lelkigyakorlataiban javasolt módszer is – láttató és a képzeletet megmozgató elemekhez (*a hely elképzelése*) folyamodtak, mert nagy segítségnek láttak bennük ahhoz, hogy a lélek a misztériumra tudjon koncentrálni. Ez az a módszer egyébként, mely *megfelel a megtestesülés logikájának*: Isten Jézusban emberi vonásokat akart magára öltetni. És az Ő testi valósága vezet el minket az isteni misztériumával való kapcsolatra.

E foghatóság igényének felel meg a rózsafüzér titkainak kimondása is. Kétségtelen, a titkok nem helyettesítik az evangéliumot, s nem is idézik föl teljes egészében. Ezért a rózsafüzér nem helyettesíti *a lelki olvasmányt* (lectio divina), épp ellenkezőleg, föltételezi és elősegíti azt. De ha a rózsafüzérben szemlélt titkok, kiegészítve a *világosság titkaival* is, csak a Krisztusban való élet leglényegesebb elemeire szorítkoznak is, általuk a lélek könnyen utakat találhat az egész evangéliumhoz, főként ha a rózsafüzért a tartós összeszedettség különleges állapotában imádkozzák.

Isten Igéjének hallgatása

30. Annak érdekében, hogy az elmélkedés szentírási alapot kapjon és mélyebb lehessen, hasznos, ha a titok kimondása után fölolvassanak egy, a körülményeknek megfelelő rövidebb-hosszabb *szentírási részt*. Az egyéb emberi szavak ugyanis soha nem érik el a sugalmazott szavak sajátos hatékonyságát. Ezeket ugyanis azzal a bizonyossággal hallgatjuk, hogy Isten szava, mely a ma számára, az „én számomra” hangzik el.

Így hallgatva a szentírási részt, az beépül a rózsafüzér ismételtető módszerébe, s nem jelentkezik az unalom, melyet egyébként a nagyon jól ismert formula egyszerű ismétlése okozhat. Ugyanis nem ugyanannak a dolognak pusztán fölidézéséről van szó, hanem a lélek *engedi 'beszélni' Isten*. Közös és ünnepélyes alkalmakkor a Szentírás szavait rövid magyarázat is követheti.

A csend

31. *Az odahallgatás és az elmélkedés a csendből táplálkozik.* Jó, ha a titok kimondása és a Szentírás szavai után megfelelő időre megállunk, hogy tekintetünket a szemlélendő titokra szegezzük, mielőtt elkezdjük a szóbeli imát. A csend értékének újralfedezése az egyik titka az elmélkedés és a szemlélődés gyakorlásának. Egy technológiákkal és hírközlő eszközökkel erősen áthatott társadalomban a csend egyre nehezebben található meg. De miként a liturgiában is ajánlott néhol a csend, úgy a rózsafüzér imádkozásakor is jó rövid szünetet tartani Isten Igéjének meghallgatása után, s közben a lélek az adott titokhoz kapcsolódhat.

A Miatyánk

32. Az Ige meghallgatása és a titok középpontba állítása után természetes, hogy *a lélek az Atyához emelkedik.* Jézus minden egyes titkában mindig odavisz minket az Atyához, akihez Ő szüntelenül odafordul, mert az 'ölné' nyugszik (vö. *Jn 1,18*). El akar vezetni minket az Atyával való bensőséges kapcsolatra, hogy vele együtt mondjuk: „Abba, Atya”. Az Atyával kapcsolatos az is, hogy a testvéreivé tesz, s egymás között is testvérekké tesz, azáltal, hogy nekünk adja a Szentlelket, aki egyszerre az Övé és az Atyáé. A Miatyánk mintegy alapja az Üdvözlégyek ismételtetése által kibontakozó krisztologikus-máriás elmélkedésnek, és a titokról való elmélkedést egyházi tapasztalattá teszi akkor is, ha egyedül végzik.

A tíz „Üdvözlégy”

33. A *Üdvözlégyek* adják a rózsafüzér legnagyobb részét, s ettől lesz kiváltképpen máriás imádság. De épp a helyesen értett Üdvözlégy világosságánál látjuk meg tisztán, hogy a máriás jelleg nem ellenkezik a krisztologikus jelleggel, hanem éppen hangsúlyozza és kiemeli azt. Az Üdvözlégy első része ugyanis, mely Gábor angyal és Erzsébet Máriához intézett szavaiból áll, imádó szemlélése annak a titoknak, ami a Názáreti Szűzben végbemegy. E szavak az ég és a föld csodálatát fejezik ki, és rajtuk keresztül bizonyos értelemben megsejthető magának Istennek a gyönyörűsége legfőbb művének – a Fiú megtestesülése Mária szűz méhében – szemlélése közben, a teremtéstörténet örömteli tekintetének (vö. *Ter 1,31*), annak az őseredeti „*érzületnek*” folytatásaként, „amellyel Isten a teremtés kezdetén tekintett kezének alkotásaira”.^[36] Az Üdvözlégyek ismételtetése a rózsafüzérben Isten gyönyörűségének hullámhosszára hangol minket: ujjongás, csodálat, hódolatteljes meghajlás a történelem legnagyobb csodája miatt. Mária jövendölésének beteljesedése ez: „Íme, mostantól fogva boldognak mondanak minden nemzedékek” (*Lk 1,48*).

Az Üdvözlégy súlypontja, mintegy fordulópont a két rész között: *Jézus neve*. Olykor, ha sietve imádkozzuk, ez a súlypont eltűnik, s vele együtt elvész a kapcsolat is Krisztusnak azzal a titkával, amelyikről éppen elmélkedünk. De épp Jézus nevének és az ő titkának a hangsúlyozása jellemzi a rózsafüzér tartalmas és gyümölcsöző imádkozását. Már VI. Pál pápa említette *Marialis cultus* kezdetű apostoli buzdításában, hogy bizonyos régiókban úgy imádkozzák a rózsafüzért, hogy Jézus nevéhez fűzik hozzá a tized titkát.^[37] Dicséretes változat ez, különösen ha közösségben mondják a rózsafüzért. Határozottan kifejezik a Krisztusba vetett hitet, és konkrétan meg is

fogalmazzák a Megváltó életének egy-egy eseményével kapcsolatban.

Hitvallás ez, ugyanakkor segít ébren tartani az elmélkedést, és erősíti a hasonulást Krisztus titkához. Jézus nevét – az egyetlen nevet, amelyben az üdvösség reménye nekünk adatott (vö. *ApCsel 4, 12*) – a Szentséges Anya nevével együtt ismételve, s mintegy engedni, hogy Mária sugallja nekünk ez a nevet, a hasonulásnak olyan útja, mely egyre mélyebbre bevezet Krisztus életében.

Végül abból a páratlan kapcsolatból, mely Máriából Istenanyát, *Theotokoszt* formált, fakad a hatékonysága annak a könyörgésnek, mellyel Máriához fordulunk az Üdvözlégy második felében, anyai közbenjárására bízva életünket és halálunk óráját.

A „Dicsőség”

34. A Szentháromság dicsőítése a keresztény szemlélődés célja. Krisztus ugyanis az út, aki elvezet minket az Atyához a Szentlélekben. Ha végigjárjuk ezt az utat, mindig a három isteni Személy titkához érkezünk, hogy dicsérjük, imádjuk a Szentháromságot és hálát adjunk neki. Fontos, hogy a Dicsőség mint *a szemlélődés csúcspontja* tudatos legyen a rózsafüzérben. Nyilvános imádkozás esetén énekelni is lehetne, hogy megfelelő hangsúlyt kapjon ez a minden keresztény imádságra jellemző távlat.

Amilyen mértékben a Krisztus és Mária iránti szeretetből – Üdvözlégyről Üdvözlégyre – figyelmes, elmélyült és átélt a titok feletti elmélkedés, oly mértékben lesz a Dicsőség nem rövid záradék, hanem megkapja a maga méltó szemlélődő jellegét mint a lélek felemelkedése a Paradicsomba, és megízlelteti a Tábor-hegy élményét, elővételezve az eljövendő szemlélést: „Jó nekünk itt lenni” (*Lk 9,33*).

A záró fohász

35. A rózsafüzér általános formájában a szentháromságos záradék után a helyi szokások szerint különböző fohász következik. Anélkül, hogy kétségbe vonnánk e fohászok értékét, helyesnek látszik kiemelni, hogy a titkok szemlélése gyümölcsözőbb lehetne, ha *minden tizedet olyan imádsággal zárnának, amely az adott titok fölötti elmélkedés sajátos gyümölcseit kéri*. Így a rózsafüzér nagyobb hatással lehetne a keresztény életre. Erre indított a szentmise egyik könyörgése, melyben azt kértük, hogy a rózsafüzér titkairól elmélkedve „utánozzuk, amit magukban rejtenek, és nyerjük el, amit ígérnek”.^[38]

E záró fohász nem mindenütt azonos, s ez a törvényes sokféleséget sugallja. Ezáltal a rózsafüzér alkalmazkodik a különféle közösségekhez és lelkeségi hagyományokhoz. Ezt figyelembe véve kívánatos, hogy kellő lelkipásztori megfontolással javasoljanak ilyen záró fohászokat, főleg olyanokat, melyeket a rózsafüzéres lelki központokban és kegyhelyeken már kipróbáltak, hogy Isten népe hozzájusson a hiteles lelki javakhoz és meríthessen belőle saját szemlélődéséhez.

A rózsafüzér mint kegytárgy

36. A rózsafüzérnek mint tárgynak megvan a maga hagyományos formája. Mint ilyen első közelítésben nem más, mint az Üdvözlégyek számlálását segítő szemek füzére. De maga a tárgy is szimbólum, mely újabb készletet adhat a szemlélődéshez.

Az első, amire fel kell figyelni, hogy a rózsafüzér a feszületre irányul: tőle indul és hozzá érkezik, mint maga az imádkozás is. Hiszen Krisztusban összpontosul a hívők élete és imádsága. Minden belőle indul ki, minden feléje irányul, minden általa jut el a Szentlélekben az Atyához.

Mint számláló eszköz, mely tagolja az imádságot, a rózsafüzér a szemlélődésben és a keresztény tökéletességben való folytonos haladás szimbóluma. Boldog Bartolo Longo úgy tekintette a rózsafüzért, mint láncot, mely Istenhez kapcsol minket. Igen, lánc, de édes kötelék, mert mindig kifejezi a kapcsolatunkat Istennel, aki Atyánk. Gyermeki kötelék, mely Máriához kapcsol, „az Úr szolgáló, leányához” (Lk 1,38), valójában magához Krisztushoz, aki bár Isten, irántunk való szeretetéből „szolga” lett (Fil 2,7).

Szép kiterjeszteni a rózsafüzér szimbolikus jelentését az emberekkel való kapcsolatainkra is, amennyiben emlékeztet arra a közösségre és testvériségre, amely mindannyiunkat Krisztushoz kapcsol.

A rózsafüzér kezdete és vége

37. A rózsafüzér kezdete változó az Egyház különböző részeinek gyakorlatában. Egyes területeken a 69. zsoltár sorával kezdik: „Istenem, jöjj az én segítségemre, Uram, siess megsegíteni engem!”, ami az imádkozóban gyengeségének alázatos tudatát ébreszti; másutt a Hiszekeggyel kezdik, hitvallással alapozva meg a szemlélődést, ami következik. Ezek és a hasonló megoldások, amennyiben jól előkészítik a lelket a szemlélődésre, mind megengedettek.

A rózsafüzér végén a Pápa szándékára imádkozunk, hogy az imádkozó lélek tekintete kitáguljon az egész Egyház szükségleteire. Éppen a rózsafüzér mindenre kiterjedő egyházas jellegének hangsúlyozására látta el az Egyház búcsúkkal azok számára, akik a kellő felkészültséggel imádkozzák.

Ha így imádkozzák, a rózsafüzér valóban lelki úttá válik, melyen Mária az anya, a tanító és a vezető, és támogatja a hívőt a maga hathatós közbenjárásával. Nem lehet csodálkozni rajta, ha a lélek szükségét érzi, hogy a rózsafüzér végéhez, melynek során annyira érezte Mária anyai segítségét, a Szent Szűz dicséretét fűzze, akár a Salve Reginát, akár a loretoi litániát. A belső út megkoronázása ez, melyen a hívő eleven kapcsolatba került Krisztus és az ő Szentséges Anyja titkával.

A rózsafüzér időbeli elosztása

38. Naponta el lehet imádkozni a teljes rózsafüzért, ahogy ezt sokan meg is teszik. Sok

szemlélődő lélek napjait a rózsafüzér tölti meg imádsággal, és társa az idővel bőségesen rendelkező öregeknek és betegeknek. De nyilvánvaló – s ha a világosság titkait is hozzávesszük, még inkább –, hogy sokan csak egy-egy részét tudják elimádkozni naponta, heti beosztásban. E heti beosztás lelki sajátosságot ad az egyes napoknak, a liturgiához hasonlóan, mely az év egyes szakaszait tudja megszínezni.

A mai gyakorlat szerint a hétfő és a csütörtök az örvendetes titkok napja, a kedd és a péntek a fájdalmas titkoké, a szerda, a szombat és a vasárnap a dicsőséges titkoké. Hova lehetne beilleszteni a világosság titkait?

Figyelembe véve, hogy a dicsőséges titkok szombaton és vasárnap egymást követő napokon vannak, s hogy a szombat hagyományosan a Mária-tisztelet napja, tanácsolhatónak látszik, hogy csütörtökről kerüljenek át az örvendetes titkok szombatra, s az így szabaddá vált csütörtök lehetne a világosság titkainak napja.

Ez a javaslat nem akarja korlátozni a személyes és közösségi elmélkedés szabadságát, ahogy ezt a lelki és lelkipásztori igények, s főként a liturgikus alkalmak javallják, melyek bizonyos változtatásokat tehetnek szükségessé. Lényegében arra kell ügyelni, hogy a rózsafüzért mindig szemlélődésnek tekintsék és ekként végezzék. Ezáltal, mintegy a liturgia kiegészítéseként, a keresztény hét – melynek sarkpontja a vasárnap, a feltámadás napja – a Krisztus élete titkain keresztül vezető úttá válik, s maga Krisztus az idő és történelem Uraként jelenik meg tanítványai életében.

BEFEJEZÉS

„Mária áldott rózsafüzére, édes lánc, mely Istenhez kapcsol minket.”

39. Az eddig mondottak bőségesen megmutatták e hagyományos imádság gazdagságát, mely egyszerű, mint a népi ájtatosságok, ugyanakkor olyan teológiai mélységei vannak, melyek alkalmassá teszik, hogy a komolyabb szemlélődést igénylő lelkek imádsága legyen.

Az Egyház a rózsafüzérnek mindig különös hatékonyságot tulajdonított, ezért a legnehezebb ügyeit a közösségben, folyamatosan mondott rózsafüzérre bízta. Olyan pillanatokban, amikor az egész kereszténység került veszedelembbe, a rózsafüzér erejének tulajdonították a megmenekülést, és utána úgy köszöntötték a Rózsafüzér Királynőjét mint a szabadulás kieszközölőjét.

Szívesen bízom ma ennek az imádságnak hatékonyságára – ahogy levelem elején mondtam – a világ békéjét és a családokat.

A béke

40. A nehézségek, melyek az új évezred elején a világ horizontján jelen vannak, arra a belátásra juttatnak, hogy csak a konfliktusok szereplői és a Nemzetek sorsát irányítók szívét megváltoztatni képes égi beavatkozás ébreszthet bennünk reményt egy kevésbé sötét jövő iránt.

A rózsafüzér *természete szerint a békére irányuló imádság*, abból a tényből fakadóan is, hogy Krisztust szemléli, aki a Béke Fejedelme és a „mi békénk” (Ef 2,14). Aki hasonlónak válik Krisztus titkához – és a rózsafüzér éppen ezt célozza –, megérti a béke titkát és életprogrammá teszi azt. Emellett a rózsafüzér elmélkedtető erejével, az Üdvözlégyek nyugodt egymásutánjával megbékítő hatással van az imádkozóra, s felkészíti arra, hogy befogadja, átélje és maga körül is sugározza azt a békét, ami a Feltámadott különleges ajándéka (vö. Jn 14,27; 20,21).

A rózsafüzér a béke imádsága a szeretet gyümölcsei miatt is, melyeket létrehoz. Ha jól végzik mint elmélkedő imádságot, a rózsafüzér, miközben titkaival elősegíti a Krisztussal való találkozást, szükségszerűen észrevételi a testvérekben is, főleg a szenvedőkben Krisztus arcát. Hogyan lehetne szemlélni például az örvendetes titkokban a Betlehemben született Gyermekeket anélkül, hogy föl ne ébredne bennünk a vágy befogadni, megvédeni és elősegíteni az életet, a világ bármely részén szenvedő gyermekekre gondolva? Vagy lehetne-e követni a kinyilatkoztató Krisztus nyomait a világosság titkaiban anélkül, hogy boldogságai tanúi ne lennénk a mindennapi életben? S miként lehetne szemlélni a keresztet hordozó és megfeszített Krisztust anélkül, hogy ne éreznénk: Cirenei Simonná kell lennünk minden szenvedő vagy reménytelenségbe jutott testvér mellett? Végül hogyan szegezhetnénk tekintetünket a feltámadott Krisztus dicsőségére és Máriára, a koronás Királynőre anélkül, hogy föl ne ébredne bennünk a vágy: szebbé, igazságosabbá, Isten terveit jobban megközelítővé kell tennünk ezt a világot?

Azaz, miközben a rózsafüzér lelki szemeinket Krisztusra szegezi, a világ békéjének építőjévé is tesz bennünket. A maga kérő és közösségi jellegénél fogva, összhangban Krisztus felhívásával, mely szerint „mindig és belefáradás nélkül” kell imádkozni (Lk 18,1), a rózsafüzér feljogosít arra, hogy reméljük: ma is meg lehet oldani a béke nehéz kérdését. A rózsafüzér nem arra készlet, hogy kimeneküljünk a világból, hanem arra, hogy nagylelkűen és felelősséggel tekintsünk rá, és meg hozza nekünk az erőt, hogy az isteni segítségben remélve közeledjünk hozzá azzal a szilárd elhatározással, hogy minden körülmények között tanúságot teszünk a „szereletről, mert az tökéletesség köteléke” (Kol 3,14).

A család: a szülők..

41. A rózsafüzér, amellyel hogy imádság a békéért, mindig a *család imádsága* is, és *imádság a családjáért* is. Korábban különösen is kedves imádsága volt a keresztény családoknak, és bizonyosan ápolta bennük a közösséget. Nem szabadna elveszítenünk ezt a drága örökséget. Vissza kell térnünk a családokban és a családokért végzett imádsághoz, felhasználva a rózsafüzérét is.

Amennyire a *Novo millennio ineunte* kezdetű apostoli levelemben az imaórák végzésére buzdítottam a híveket is a plébániai és a többi közösség mindennapjaiban, [39] annyira szeretnék buzdítani most a rózsafüzérre. Nem a keresztény szemlélődés két, egymástól független, vagy-vagy választandó, hanem egymást kölcsönösen kiegészítő útjáról van szó. Nagyon kérem azokat, akik a családok lelkipásztori gondozásával foglalkoznak, meggyőződéssel terjesszék a rózsafüzér imádkozását.

Az együtt imádkozó család együtt marad. A rózsafüzér ősi hagyomány alapján különösen is olyan imádság, amelyben a család magára talál. Egyes tagjai éppen akkor, amikor Jézusra tekintenek, visszanyerik a képességet, hogy újra meg újra a egymás szemébe nézzenek, hogy közösségben, egymás iránti szolidaritással, kölcsönös megbocsátással tudjanak élni az Isten Lelkétől megújított szeretet szövetségében.

A mai család sok problémája, különösen a gazdaságilag fejlett társadalmakban, abból ered, hogy egyre nehezebb kapcsolatba kerülni a másikkal. Nem tudnak együtt lenni, s ha mégis, az együttlétet kitöltik a közösen nézett televízió képei. Újra közösen mondani a rózsafüzért a családban azt jelenti, hogy egészen más képek kapnak helyet a mindennapi életben, tudniillik az üdvözítő misztérium képei: a Megváltó és az Ő Szentséges Anyjának képe. Az a család, amelyik közösen imádkozza a rózsafüzért, bizonyos mértékig reprodukálja a názáreti otthon légkörét: Jézust helyezi a középpontba, vele osztják meg az örömeiket és fájdalmakat, kezébe helyezik a bajokat és terveket, tőle nyernek reményt és erőt az út folytatásához.

...és a gyermekek

42. Jó és gyümölcsöző dolog *a gyermekek növekedését* is rábízni erre az imádságra. Mert nem Krisztus életének útja-e a rózsafüzér fogantatásától a halálig, egészen a feltámadásig és a megdicsőülésig? A mai szülők számára egyre nehezebb követni a gyermekek életútjának változásait. A technikával, a tömegtájékoztató eszközökkel és a globalizációval áthatott világunkban minden annyira felgyorsult, s a nemzedékek közötti kulturális távolság egyre nagyobb. A legkülönbélebb információk és a legváratlanabb tapasztalatok gyorsan teret hódítanak a gyermekek és fiatalok életében, s a szülőket néha megrémítik a gyermekeket fenyegető veszedelmek. Nemegyszer keserves csalódásokat élnek át, amikor meg kell állapítaniuk, hogy gyermekeik megtévedtek a drogok, a féktelen élvezetvágy, az erőszak, az értelmetlenség, a reménytelenség kísértéseiben.

Imádkozni a rózsafüzért *a gyermekekért*, s még inkább *a gyermekekkel együtt*, kiskoruktól ránevelni őket az „imádságos megállás” mindennapos gyakorlatára, kétségtelen, nem old meg minden problémát, de le nem becsülendő lelki segítséget jelent. Föl lehet hozni ellenetesként, hogy a rózsafüzér nem felel meg a mai gyermekek és fiatalok stílusának. De ez az ellenvetés talán a rózsafüzér nem egészen jó végzésén alapul. Egyébként, megőrizve a rózsafüzér eredeti struktúráját, semmi akadályja annak, hogy a gyermekek és fiatalok számára – akár a családban, akár csoportokban – a rózsafüzért megfelelő szimbolikus és gyakorlati elemekkel egészítsék ki,

amelyek elősegítik a megértését és megbecsülését. Miért ne próbálhatnánk meg? A nem elutasító, szenvedélyes és kreatív ifjúsági lelkipásztorkodás – a Ifjúság Világnapjai a mércék számomra ehhez! – képes, Isten segítségével valóban jelentős dolgokat megvalósítani. Ha megfelelő módon ajánljuk fel a rózsafüzért, bizonyos vagyok benne: a fiatalok képesek lesznek újra meglepni a felnőtteket azzal, hogy magukévá teszik és az életkoruknak megfelelő lelkesedéssel végzik ezt az imádságot.

A rózsafüzér, az újrafelfedezésre váró kincs

43. Drága testvéreim! Egy ilyen egyszerű, ugyanakkor ennyire gazdag imádság valóban megérdemli, hogy a keresztény közösség újra felfedezze. Tegyük meg ezt különösen ebben az esztendőben, vállalva mint erőfeszítést, a *Novo millennio ineunte* kezdetű apostoli levélnek megfelelően. E levél sok részegyház közvetlen jövőre szóló lelkipásztori terveihez adott indításokat.

Különösen hozzátok fordulok, drága Püspök Testvéreim, papok, diákonusok, s akik különféle lelkipásztori szolgálatokat végeztek, először magatok tapasztaljátok meg a rózsafüzér szépségét, aztán legyetek buzgó terjesztői.

Bennetek is bízom, teológusok, hogy az Isten Igéjébe gyökerező és a keresztény nép élete iránt érzékeny, szigorú és bölcs gondolkodásokkal megláttatjátok e hagyományos imádság szentírási alapjait, lelki gazdagságát, lelkipásztori értékét.

Számítok rátok, szerzetesek és szerzetesnők, akik különlegesen is meghívást kaptatok arra, hogy Mária iskolájában szemléljétek Krisztus arcát.

Reátok tekintek, bármilyen állapotban élő fivéreim és nővéreim, keresztény családok, betegek és öregek, s reátok, fiatalok: *bizalommal vegyétek kézbe a rózsafüzért, s a Szentírás világosságánál, összhangban a liturgiával, mindennapi életetek körülményei közepette fedezzétek fel újra.*

Bárcsak ne maradna felhívásom meghallgatás nélkül! Pápaságom 25. évének kezdetén ezen apostoli levelemet Szűz Mária bölcs kezére bízom, és *lélekben leborulok a Boldog Bartolo Longo, a rózsafüzér apostola által épített szentélyben lévő képe előtt.* Szívesen ismétlem a sajátomként azokat a megindító szavakat, melyekkel Bartolo Longo fejezi be a *Rózsafüzér Királynőjéhez szóló* híressé vált *könyörgését*: „Ó, Mária áldott rózsafüzére, édes lánc, mely Istenhez láncolsz minket, szeretet köteléke, mely az angyalokkal egyesítesz, az üdvösség tornya a pokol szakadékában, biztos kikötő az általános hajótörésben, nem hagyunk el soha többé. Te légy erősségünk halálküzdelmünk óráján. Tiéd legyen kialvó életünk utolsó csókja. És ajkunk utolsó lehelete a te édes neved legyen, ó Pompei Rózsafüzér Királynője, ó drága Anyánk, ó bűnösök Menedéke, szomorúak hatalmas Vigasztalója. Légy áldott mindenütt, ma és mindörökké, a földön és az égben.”

II. János Pál pápa

Jegyzetek:

[1] GS 45.

[2] Vö. VI. Pál: *Marialis cultus* ap. buzdítás 1974. II. 2-án. 42. p.: AAS 66 (1974) , 153.

[3] Vö. Acta Leonis XIII, 3. (1884), 280–289.

[4] Külön említést érdemel a rózsafüzérről szóló *Il religioso convento* ap. levele 1961. IX. 29-én: AAS 53 (1961) 641–647.

[5] Úr Angyala előtti beszéd: Insegnamenti I. (1978), 75–76.

[6] AAS 93 (2001), 285.

[7] A zsinatot előkészítő években XXIII. János pápa felszólította a keresztény közösségeket a rózsafüzér imádkozására a zsinat sikeréért. Vö. levél a Helynök Bíboroshoz 1960. IX. 28-án: AAS 52 (1960), 814–817.

[8] LG 66.

[9] 32. p.: AAS 93 (2001), 288.

[10] Ua. 33. p.: AAS 93 (2001), 289.

[11] Jól tudjuk és megerősítem, hogy a magánkinyilatkoztatások nem ugyanolyanok, mint az egész Egyház számára kötelező nyilvános kinyilatkoztatások. A Tanítóhivatal feladata megvizsgálni és elismerni a magánkinyilatkoztatások hitelességét és értékét a hívők jámborsága számára.

[12] Il segreto meraviglioso del Santo Rosario per convertirsi e salvarsi: Opere, 1, Scritti Spirituali, Róma, 1990:729–843.

[13] B. Bartolo Longo: *Storia del Santuario di Pompei*. Pompei, 1990:59. – Bartolo Longo Itáliában, Brindisi mellett, Latianóban született 1841. febr. 11-én. A gimnáziumot a Francavilla Fontana-i piaristáknál végezte, majd Leccében magánúton jogot tanult. Annyira szerette a zenét, hogy 1 évig csaknem éhezett, hogy zongorát és fuvolát vehessen magának. 1863-ban beiratkozott a nápolyi egyetemre, ahol az erős liberális, egyházellenes hatásra hitbéli kételyei támadtak, és a spiritiszták közé sodródott, akiknek ekkor „templomaik” is voltak Nápolyban. 1864-ben doktorált, hazatért családjához, s ügyvédként kezdett dolgozni. – Jó barátja, Vincenzo Pepe professzor és Alberto Radente domonkos atya hatására megtért, föl hagyott az ügyvédi munkával és szülővárosában, majd Nápolyban egészen Isten és a rászorulók szolgálatába állt. Nagyon kedvező házassági lehetőségeket visszautasítva, tisztasági fogadalmat tett. – Megismerkedett a Pompei környékén birtokos Marianna De Fusco grófnővel, s gyermekei nevelője, jószágkormányzója, idővel jótékonykodásában lelki társa lett. XIII. Leó pápa magánkihallgatáson fogadta őket, s tanácsára a félreértések és rágalmak elkerülése végett 1885 áprilisában házasságot kötöttek, de József-házasságban, azaz teljes megtartóztatásban éltek. A Pompei környékén élő nép vallási tudatlanságát látva Longo tanítani kezdte őket a katekizmusra és a

rózsafüzérre. Egy kedvesnővértől ajándékba kapott egy vászonra festett, nagyon rossz állapotban lévő Rózsafüzér Királynője képet. Restauráltatta, s 1875. november 13-án a birtok egy kicsi kápolnájának oltárára helyezte. Imameghallgatások után 1876. május 9-én Longo letette egy nagy kegytemplom alapkövét, mely egy év alatt elkészült, s Győzelmes Boldogasszony tiszteletére szentelték. A főoltárán elhelyezték a szépen kijavított, keretbe foglalt és megkoronázott kegyképet. A templom körül Longo leányárvaházat nyitott, s a szintén általa alapított *Rózsafüzér Leányaira* bízta. Megalapította és a *Keresztény Iskolatestvérekre* bízta a Bebörtönzöttek Gyermekének Intézetét a Lombroso-elmélet (mely szerint a bűnözés készsége öröklődik) cáfolatául. Közben folyóirataival (*Il Rosario* és *Nuova Pompei*) és cikkeivel is hirdette és terjesztette a kegyhely Győzelmes Boldogasszonyának dicsőségét. Ezáltal a korábban romváros Pompei világhírű kegyhely lett. Bartolo Longo 1926. október 5-én halt meg. II. János Pál pápa 1980. október 26-án boldoggá avatta.

[14] VI. Pál: *Marialis cultus* ap. buzdítás 1974. II. 2-án. 47. p.: AAS 66 (1974), 158.

[15] SC 10.

[16] SC 12.

[17] LG 58.

[18] I Quindici Sabati del Santissimo Rosario. Pompei, 1916:27.

[19] LG 53.

[20] LG 60.

[21] Vö. Az első *Urbi et orbi* rádiós üzenet 1978. X. 17-én: AAS 70 (1978) 927.

[22] Trattato della vera devozione a Maria, 120: Opere, 1, Scritti Spirituali, Róma, 1990. 430.

[23] KEK 2679.

[24] KEK 2675.

[25] *A Rózsafüzér Királynőjéhez intézett könyörgést*, melyet évente kétszer, májusban és októberben ünnepélyesen imádkoznak, Boldog Bartolo Longo 1883-ban fogalmazta meg. Ezzel XIII. Leó pápa fölhívásának tett eleget, mellyel a pápa a rózsafüzérről szóló enciklikájában fordult a katolikusokhoz, hogy hatékony spirituális segítséget nyújtsanak a társadalom bajaira.

[26] Divina Commedia, Paradicsom XXXIII, 13–15. »Donna, se' tanto grande e tanto vali, / che qual vuol grazia e a te non ricorre, / sua disianza vuol volar sanz'ali« .

[27] II. János Pál pápa: *Novo millennio ineunte* ap. levél, 20. p.: AAS 93 (2001), 279.

[28] VI. Pál: *Marialis cultus* ap. buzdítás 1974. II. 2-án. 46. p.: AAS 66 (1974), 155.

[29] II. János Pál pápa: *Novo millennio ineunte* ap. levél, 28. p.: AAS 93 (2001), 284.

[30] 515. p.

[31] Úr Angyala előtti beszéd, 1978. X. 29: Insegnamenti I. (1978), 76.

[32] GS 22. p.

[33] Szent Ireneusz: *Adversus haereses* III, 18, 1: PG 7, 932.

[34] KEK 2616.

[35] Vö. 33. p.: AAS 93 (2001), 289.

[36] II. János Pál pápa: levél a művészekhez. 1999. IV. 4., 1. p.: AAS 91 (1999), 1155.

[37] Vö. 46. p.: AAS 66 (1974), 155. Ezt az imamódot az Istentiszteleti és Szentségi Kongregáció is dicséri a népi ájtatosságokról és liturgiáról szóló direktóriumában: *Principi e orientamenti* (2001).

XII. 17.), 201. Vatikánváros, 2002, 165. o.

[38] A Missale II. Vatikáni Zsinat előtti 1960-as kiadásában Rózsafüzér Királynője ünnepének könyörgése. Az új misekönyvben nem szerepel.

[39] Vö. 34. p.: AAS 93 (2001), 289.

Copyright © Libreria Editrice Vaticana

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana